

ПОПЕРЕДНІЙ ВИСНОВОК

щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України “Про внесення змін до Конституції України” та Закону України “Про внесення зміни до розділу IV “Прикінцеві та перехідні положення” Закону України “Про Конституційний Суд України” за конституційним поданням 102 народних депутатів України

Суб’єкт права на конституційне подання – 102 народних депутати України – звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням розглянути питання щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України “Про внесення змін до Конституції України” від 8 грудня 2004 року № 2222-IV¹ (далі – Закон № 2222) та Закону України “Про внесення зміни до розділу IV “Прикінцеві та перехідні положення” Закону України “Про Конституційний Суд України” від 4 серпня 2006 року № 79-V² (далі – Закон про внесення змін).

Фактично у конституційному поданні об’єднано два самостійних клопотання, пов’язаних між собою тим, що результати розгляду питання щодо конституційності Закону про внесення змін мають визначити, чи підвідомчі Конституційному Суду України питання, порушені у поданні стосовно Закону № 2222.

1. Підставою для визнання неконституційним Закону № 2222, на думку народних депутатів України, є порушення встановленої Конституцією України процедури його розгляду. Обґрунтовуючи свою позицію, автори клопотання зазначають, зокрема, таке.

Розгляд законопроектів про внесення змін до Конституції України здійснюється за спеціальною процедурою, встановленою її розділом XIII “Внесення змін до Конституції України”.

Згідно зі статтею 159 Конституції України законопроект про внесення змін до Конституції України розглядається Верховною Радою України за наявності висновку Конституційного Суду України щодо відповідності законопроекту вимогам статей 157 і 158 цієї Конституції.

Як зазначає суб’єкт права на конституційне подання, Конституційний Суд України у Висновку від 12 жовтня 2004 року

¹ Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 2. – Ст. 44.

² Відомості Верховної Ради України – 2006. – № 41. – Ст. 355.

До
СЕКРЕТАРІАТ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ
Вх. № 31993
12 04 2004

№ 2-в/2004 визнав проект Закону України "Про внесення змін до Конституції України" (реєстраційний № 4180) з внесеними до нього поправками (далі – законопроект № 4180 з поправками) таким, що відповідає вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

Однак, звертають увагу народні депутати України, у процесі подальшого розгляду законопроекту № 4180 з поправками Верховною Радою України до нього були внесені зміни, які вплинули на зміст. На підтвердження такої аргументації наведено відмінності між текстом законопроекту № 4180 з поправками і текстом Закону № 2222 та додано відповідну порівняльну таблицю.

Змінений у такий спосіб законопроект № 4180 з поправками був прийнятий Верховною Радою України як Закон № 2222 без відповідного висновку Конституційного Суду України, що, на переконання авторів клопотання, суперечить вимогам статті 159 Конституції України і є грубим порушенням встановленої Конституцією України процедури розгляду законопроектів про внесення змін до Конституції України.

Як вважає суб'єкт права на конституційне подання, недодержання встановленої Основним Законом України процедури внесення змін до Конституції України поставило під сумнів правовий характер Закону № 2222, а відтак відповідних чинних положень Конституції України як акта найвищої юридичної сили та загрожує стабільності конституційного ладу в Україні, нормальному функціонуванню державного механізму.

Народні депутати України, посилаючись на правову позицію, викладену Конституційним Судом України у Рішенні від 11 березня 2003 року № 6-рп/2003 (справа щодо права вето на закон про внесення змін до Конституції України), згідно з якою повноваження щодо внесення змін до Конституції України здійснюється Верховною Радою України шляхом прийняття законів, стверджують, що закони про внесення змін до Конституції України є законами у сенсі пункту 3 частини першої статті 85, абзацу другого пункту 1 частини першої статті 159 Конституції України. Закон № 2222

Законопроект № 4180 з поправками перевірено Конституційним Судом України на відповідність вимогам статей 157 і 158 Конституції України (Висновок від 12 жовтня 2004 року № 2-в/2004). Однак тексти Закону № 2222 і законопроекту № 4180 з поправками суттєво різняться. Як вбачається, в одних випадках відмінності є редакційними уточненнями, в інших – полягають у вилученні відповідних положень або мають характер змістовних змін і доповнень, які потребують додаткового дослідження на предмет їх відповідності вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

Зазначене впливає з правової позиції Конституційного Суду України, викладеної у Рішенні від 9 червня 1998 року № 8-рп/98 (справа щодо внесення змін до Конституції України), згідно з якою у разі внесення в процесі розгляду у Верховній Раді України поправок до законопроекту він приймається Верховною Радою України за умови наявності висновку Конституційного Суду України про те, що законопроект з внесеними до нього поправками відповідає вимогам статей 157 і 158 Конституції України (абзац другий пункту 2 резолютивної частини).

Вважаємо, що розбіжність у текстах Закону № 2222 та законопроекту № 4180 з поправками не потребує встановлення будь-якого факту, а підтверджується матеріалами, доданими до конституційного подання, зокрема, Висновком Конституційного Суду України від 12 жовтня 2004 року № 2-в/2004 та копією Закону № 2222. До того ж слід зазначити, що Конституційний Суд України при наданні висновків у справах щодо відповідності законопроектів про внесення змін до Конституції України вимогам статей 157, 158 Конституції України здійснював порівняльний аналіз статей законопроектів, зокрема, встановлював їх ідентичність або розбіжність³. Таким чином, народними депутатами України дотримано вимог статті 39 Закону України «Про Конституційний Суд України».

Слід звернути увагу, що за змістом положень частини першої статті 150, частини першої статті 152 Конституції України, а також статей 13, 15 Закону України «Про Конституційний Суд України» до повноважень Конституційного Суду України належить вирішення питань про відповідність Конституції України (конституційність), зокрема, законів України у разі, якщо була порушена встановлена

³ Наприклад, Конституційний Суд України у своєму Висновку від 10 грудня 2003 року № 3-в/2003 (справа про внесення змін до статей 76, 78, 80, 81, 82 та інших Конституції України), розглядаючи проект Закону України «Про внесення змін до Конституції України» (реєстраційний № 4180), зазначив: «Порівняльний аналіз запропонованих у Законопроекті змін до статей ... свідчить про їх ідентичність пропонуваним змінам, що містяться у проекті Закону України «Про внесення змін Конституції України» (реєстраційний № 4105).» (абзац перший пункту 3 мотивувальної частини).

Конституцією України процедура їх розгляду, ухвалення або набрання ними чинності. При цьому у названих нормах не йдеться про виключення з об'єктів конституційного контролю законів про внесення змін до Конституції України.

Проте, згідно з підпунктом 1 пункту 3 розділу IV “Прикінцеві та перехідні положення” Закону України “Про Конституційний Суд України” юрисдикція Конституційного Суду України з питань відповідності Конституції України (конституційності) не поширюється на закони України про внесення змін до Конституції України, які набрали чинності.

Зазначимо, що на цей час Конституційний Суд України розглядає справу за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону про внесення змін, а тому, на нашу думку, при вирішенні питання про відкриття конституційного провадження у справі щодо конституційності Закону № 2222 слід виходити з результатів розгляду справи за конституційним поданням 47 народних депутатів України.

За формальними ознаками конституційне подання у частині визнання неконституційним Закону № 2222 відповідає вимогам статей 13, 38, 39, 40 Закону України “Про Конституційний Суд України”.

2. Суб'єкт права на конституційне подання також порушує питання про визнання таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним), Закон про внесення змін.

Як зазначають народні депутати України, Законом про внесення змін звужені повноваження Конституційного Суду України, а саме: “вилучено вирішення питань про відповідність Конституції України (конституційність) законів України про внесення змін до Конституції України, які набрали чинності”.

Обґрунтовуючи свої вимоги, автори конституційного подання стверджують, що відповідно до пункту 1 частини першої статті 150 Конституції України до повноважень Конституційного Суду України віднесено вирішення питань про відповідність Конституції України (конституційність) законів та інших правових актів Верховної Ради України без будь-яких обмежень і винятків.

Тобто, як наголошують автори клопотання, Законом про внесення змін були обмежені повноваження Конституційного Суду України без внесення змін до статті 150 Конституції України за відповідною конституційною процедурою.

На думку народних депутатів України, Закон про внесення змін не відповідає положенням абзацу другого пункту 1 частини першої статті 150 Конституції України⁴.

На сьогодні Конституційний Суд України розглядає справу за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону про внесення змін, проте у ньому наведено дещо інше правове обґрунтування.

Таким чином, аналіз конституційного подання та долучених до нього матеріалів дає підстави стверджувати, що у частині визнання неконституційним Закону про внесення змін клопотання 102 народних депутатів України відповідає вимогам статей 13, 38, 39, 40 Закону України "Про Конституційний Суд України".

Принагідно зазначити таке.

Статтею 45 Закону України "Про Конституційний Суд України" визначений перелік підстав для відмови у відкритті конституційного провадження у справі, до яких наявність відкритого конституційного провадження у справі щодо того самого нормативно-правового акта не віднесена.

Згідно зі статтею 58 Закону України "Про Конституційний Суд України" у разі якщо до Конституційного Суду України надійшло кілька конституційних подань, конституційних звернень, що стосуються того самого питання, вони об'єднуються в одне конституційне провадження у справі. Разом з тим положеннями § 22 Регламенту Конституційного Суду України передбачено, що об'єднання в одне конституційне провадження ухвалою Колегії суддів або Конституційного Суду України можливе *до початку розгляду справи*. Відтак правових підстав для об'єднання в одне конституційне провадження у справі даного клопотання та конституційного подання 47 народних депутатів України немає.

Стосовно практики Конституційного Суду України зазначимо, що аналогічної ситуації не виникало, а об'єднання конституційних проваджень здійснювалося Конституційним Судом України до початку розгляду справ⁵.

---

⁴ У конституційному поданні ця норма помилково називається *підпунктом 1* пункту 1 частини першої статті 150 Конституції України.

⁵ Див.: Ухвали Конституційного Суду України від 5 березня 1998 року № 8-у, від 29 квітня 1998 року № 25-у, від 10 липня 1998 року № 39-у, від 9 грудня 1998 року № 53-у, від 4 квітня 2001 року № 16-у, від 17 жовтня 2001 року № 38-у, від 21 січня 2003 року № 2-у, від 9 вересня 2003 року № 40-у, від 7 липня 2004 року № 59-у, від 21 грудня 2004 року № 79-у, від 24 травня 2001 року № 9-уп, від 15 грудня 2004 року № 14-уп.

Враховуючи положення § 23 Регламенту Конституційного Суду України, вважаємо за доцільне після відкриття конституційного провадження у справі за клопотанням 102 народних депутатів України роз'єднати дане конституційне подання в окремі конституційні провадження. У такому разі після прийняття рішення у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України конституційне провадження у справі за клопотанням 102 народних депутатів України щодо визнання неконституційним Закону про внесення змін підлягатиме припиненню у відповідності до § 51 Регламенту Конституційного Суду України.

ВИСНОВОК

На нашу думку, є підстави для відкриття конституційного провадження у справі.

Вважаємо за доцільне передати матеріали конституційного подання на розгляд колегії суддів Конституційного Суду України для прийняття рішення відповідно до статті 48 Закону України "Про Конституційний Суд України".

Додаток: Таблиця на 1 аркуші.

Керівник Секретаріату

В. ДУБРОВСЬКИЙ

Додаток до
попереднього висновку

№ п/п	правові акти (окремі їх норми), про які йдеться у конституційному поданні	реквізити актів Конституційного Суду України (правова позиція) щодо правових актів (окремих їх норм), про які йдеться у конституційному зверненні/поданні
1.	Закон України "Про внесення змін до Конституції України" від 8 грудня 2004 року № 2222-IV	Ухвала Конституційного Суду України від 14 грудня 2006 року № 25-у про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним зверненням громадянина Северина Олександра Євгеновича про офіційне тлумачення положень статті 155, частини другої статті 157 Конституції України (абзац п'ятий пункту 3 – "зміст цього звернення фактично спрямовано на обґрунтування неконституційності Закону № 2222-IV з мотивів, що під час його прийняття разом з Законом № 2221-IV 8 грудня 2004 року Верховна Рада України порушила процедуру розгляду та ухвалення законопроектів, визначену статтею 155, частиною другою статті 157 Конституції України. Проте громадяни відповідно до пункту 1 частини першої статті 150 Конституції України не є суб'єктами права на конституційне звернення до Конституційного Суду України з питань конституційності актів").

На час підготовки додатку Конституційним Судом України розглядається справа за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України "Про внесення зміни до розділу IV "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про Конституційний Суд України".